

Vor dem Essen

Es keimen die Pflanzen
der Erde Nacht,
Es sprossen die Kräuter
Durch der Luft Gewalt

So keimet die Seele
In des Herzens Schrein,
So sproset des Geistes Macht
Im Lichte der Welt,
So reifet des Menschen Kraft
Im Gottes Schein.

Před jídlem

Rostliny klíčí In
v noci země,
byliny pučí
silou vzduchu.

Tak klíčí duše
ve schráně srdce,
tak pučí moc Ducha
ve světle světa,
tak zraje síla člověka
v záření Boha.

Rudolf Steiner

Do Nového roku 2003

Minulý rok skončil v Dornachu opakováním Vánočního sjezdu, které potvrdilo velkou většinou existenci současného představenstva celosvětové společnosti a schválilo rozumné nové statuty. Přesto byla situace dramatická, a mnohé síly se pokoušely o jiné řešení problémů. Byli mezi tou desetinou delegátů, kteří s většinou ostatních nesouhlasili, také takoví, kterým leží osud našeho společenství jejich způsobem na srdci, ale také bezpochyby

mnozí takoví, kteří se stali nástroji sil, jež anthroposofickou společnost napadají, ať již zvenčí, anebo, co je ještě nebezpečnější, také zevnitř. Poměrně klidné roky, ve kterých mohlo být obnoveno a pokračovalo vydávání tohoto časopisu, by nás neměli uspat. Musíme nést ve vědomí všechna nebezpečí okolo nás, abychom jim dokázali čelit a plnit naše poslání. Posláním anthroposofické společnosti je pečovat o bytost anthroposofie, po uplynutí Kali Yugy umožnit návrat lidstva k vědomí o duchovním světě tak, aby se nerozpadly vůle, cit a myšlení, ale aby byla zajištěna jejich vzájemná harmonie a správný další vývoj lidstva i světa.

Abychom splnili tento úkol, je potřebí mnohé, ale dnes bychom si měli připomenout několik z hlavních zásad našeho postupu. V širším rozsahu je připomněl při rozboru meditace Základního kamene Sergej Prokofjev. Pokusíme se vydat shrnutí jeho přednášek na vánočním sjezdu roku 2002, ale několik hlavních myšlenek, formulovaných jak Rudolfem Steinerem,

tak v doplnění Prokofjevově, stojí za připomenutí úvodem do Nového Roku.

Cesta ke svobodě vyššího Já, k etickému individualismu, potřebuje za prvé stálé cvičení pokory, stálý boj proti všem možným formám pýchy. Ze druhé je zapotřebí vzájemná kontrola myšlení, citění a chtění, které se při procesu duchovních cvičení často mohou od sebe oddělit. Nebezpečím myšlení je extrapolace do extrémního a ztráta zdravého, prostého

lidského rozumu. Upřímný dobře míněný cit byl v minulosti častokrát sveden falešnými proroky, jejichž hnutí se pak živilo z dobře míněných citů v jádře slušných, ale silami zla svedených lidí. Proti přebujelosti vůle nás musí ochránit pečlivé pozorování důsledků našich činů, zda přece jen i při naší dobré vůli nemohou tomu či onomu uškodit. Proti nebezpečí nadlidskosti, *hybris*, nás musí ochránit jednak stálé opakování mytí nohou, jednak soucit se všemi lidmi a bytostmi, které nás obklopují. Co tě bolí, co tě trápí, je správná otázka, která otevřela i Parsifalovi cestu do svatého Grálu.

Duchovní zjetí materialistického, tzv. vědeckého myšlení představuje vážné nebezpečí. K překonání tohoto zjetí nám může pomoci styk s lidmi jiných kultur, kteří neprošli školením skrze evropskou tradici osvícenství a tzv. vědeckých paradigmat. Existuje ale také duchovní zjetí neschopnosti navázat dialog s naším okolím, dovést hovořit řečí, která je srozumitelná těm, kdo anthroposofickým školením neprošli. Rudolf Steiner usiloval vždy o dialog se svým publikem. Mluvil zcela jinak s dělníky na stavbě Goetheana, s filozofy, s theosofy, různě s odborníky všech různých oborů, se kterými zakládal z anthroposofie vyšší iniciativy. Abychom splnili svůj úkol, musíme také – pokud je to zapotřebí - vytvářet a formulovat své myšlenky tak, aby je mohli pochopit a převzít ti naši současníci, kteří nejsou dosud s anthroposofií seznámeni.

Na světě je mnoho takových, kteří cítí podobně jako my, jsou našimi bratry a sestrami v mnoha směrech, ale nejsou zatím schopni pokročit svým vědomím dále na cestě k poznání Ducha. Pokud se nám podaří, aby nám porozuměli a spojili se s naším úsilím, můžeme dosíci splnění dnešních našich hlavních úkolů ve světě. Nalézt cesty k řešení sociální otázky, správného poměru k přírodě a jejím bytostem, které spolu s námi naši Zemi obývají. V našem okolí, v naší zemi, v Evropě a v celém světě je zapotřebí najít cestu ke korekci jednostranné dosud ekonomické globalizace, při které většina lidstva chudne a ztrácí možnost důstojného lidského života, celosvětově respektovanou duchovní kulturou a skrze ní i kulturou právní a sociální.

Cesta k rozvoji duše vědomé, která může ve své svobodě řešit problémy naší doby je obtížná. Vyžaduje jasné vědomí, chápání souvislostí, překonání omezení předsudků osobních i skupinových. Ale jen tak skrze jasné vědomí duše vědomé budeme schopni pokročit k řešení problémů naší doby. Pane, dej nám, prosím, dostatek jasného vědomí a zdravého rozumu, abychom neutonuli v pseudosvětě mediální manipulace.

Jan Bouzek

Vánoční vzpomínka

S příchodem Vánoc vzpomínám na našeho brněnského přítele, pana Aloise, a zvláště na mé poslední návštěvy u něj. Vděčím mu za rozhovory, které se týkaly různých témat duchovní vědy. Jejich obsah mi pak ještě dlouho dozníval v duši, když jsem se vracel zpět zasněženou Vysočinou. Při jedné takové návštěvě jsme hovořili o tom, co vše se musí stát, abychom jako chybující lidé změnili své jednání, návyky, závislosti. Na rozloučenou mi poskytl výtah z přednášky Rudolfa Steinera, který nesl poznámku: z dosud nepublikované přednášky, Stockholm, 1910. Obsah sdělení považuji za závažný a dovoluji si s ním proto čtenáře seznámit.

Připomeňme si ještě, že podle seznamu Steinerových přednášek (Hans Schmidt: *Das Vortragswerk Rudolf Steiners*, Dornach 1978) byly v roce 1910 konány ve Stockholmu přednášky od 2. do 15 ledna. Jednalo se o tři veřejné přednášky, dále o přednáškový cyklus "Das Johannes- Evangelium und die drei anderen Evangelien " a také o přednášku pronesenou

12.ledna. Tato má ve Schmidově seznamu označení : *Mitglieder – Vortrag: Die Erscheinung des Christus im Aetherischen* . Neobsahuje však údaj o zveřejnění., např. odkaz na GA. Je

pravděpodobné, že výtah pochází právě z této přednášky. Nicméně prosím o citaci, pokud by následující sdělení byla přece někde publikována a některým ze čtenářů studována.

Text výtahu přednášky předávám tak, jak mi byl poskytnut:

„.....pokusme se nyní krátce uvažovat o tom, jaké kroky učinil Kristus v oblasti, která mu je dána jako lidská karma mystériem na Golgotě, jako karmický vztah lidstva k němu v minulosti a jak se tato karma Kristem naplňuje v přítomnosti a budoucnosti.

Kristus byl lidstvem souzen. Nyní má možnost vystoupit jako soudce nad lidstvem. Avšak soudit ve smyslu Kristově neznamená odplatu, neboť Kristus přišel, aby právě zahladil ve světě princip odplaty. Soudit ve smyslu Kristově znamená, že bude probouzet svědomí. Jeho působení ve sféře lidí bude takové, že bude moci v lidech vyvolat probuzení svědomí.

Prvním znamením přicházejícího Krista v éterné sféře bude vlna elementárních pocitů svědomí. A to nejdříve takových, které se budou lidí zmocňovat elementární mocí, o nichž však nebudou ještě vědět odkud přichází, ony hluboké a stravující pocitu studu, jež budou v duši vznikat. Mohli bychom říci, že červánky Kristova příchodu v éterné sféře budou červánky studu. Lidé budou hluboce prožívat zklamání v hodnotách, jichž si dosud cenili jako pravdivých a krásných a budou muset v duši prožívat jakési přehodnocení všech hodnot, tak, jako ve stavu kamaloky musí člověk prožívat přehodnocení všech hodnot života, protože stojí v paprscích světového svědomí. Tak budou muset i nyní lidé prožívat přehodnocení všech hodnot, protože stojí před hodnocením Kristovým, jenž působí v prostoru, v horizontále.

A jestliže byl Kristus v minulosti bičován, pak to znamená, že nebude pouze probouzet svědomí lidí, nýbrž že se jich bude i dotýkat. Jako dostával při bičování rány, tak se bude moci lidí dotýkat. Bude se dotýkat lidí prožívajících zoufalství a tím jim bude vlévat útěchu a odvalu. Dotyk vlévající odvahu k novému tvoření, je důsledkem bičování. Lidé pak budou říkat: začneme všechno znovu, neboť vše co jsme doposavad dělali, neobstojí pře tímto světlem. V lidské sféře začne do jisté míry znovu první den stvoření. Odvalu k tomu však nebudou lidé čerpat ze sebe, nýbrž z dotyku vycházejícího z Krista a to jako následek prožitého bičování.

A jestliže byl Kristus v minulosti korunován trním, pak bude udělovat jednotlivým lidem i skupinám lidí pověření, jak mají sloužit jeho dílu, pak přijde korunovat lidi povinností lásky. Ještě žije ve světě pojem povinnosti, avšak tato povinnost přivede lidi jednou do katastrofy, neboť za vším zlem, jež vzniká ve světě jsou lidé z povinnosti. Kristus však bude při svém éterickém příchodu dávat lidem a lidským skupinám pověření lásky. Při tom padne kolos na hliněných nohách. Místo povinnosti bude úkolem láska.

A jako v minulosti musel Kristus nést svůj kříž, na němž byl ukřižován, tak bude Kristus zjevující se v éterné sféře uzdravovat lidi z jejich neduhů, takže bude docházet k osudovým uzdravením, aby lidé nesoucí svůj kříž měli sílu nést jej tímto duševně fyzickým uzdravením.

A jestliže byl v minulosti Kristus ukřižován, při čemž sám pronesl slova: Otče odpusť jim, neboť nevědí co činí, pak je v těchto slovech obsažena i jeho vůle, aby ve sféře, jež je mu dána, působila jako karmický důsledek ukřižování: totiž, aby v budoucnu lidé věděli co činí. Karmickým následkem toho, že byl Kristus ukřižován nebude to, že i lidstvo bude jakoby spoutáno, ukřižováno - nýbrž to, že oči lidí se otevrou, že bude Kristem probuzeno nové jasozření, karmické jasozření, takže lidé budou vidět a vědět co činí.

Když dnes člověk něco dělá, nezná karmické následky. V budoucnu však bude člověk vědět co činí. Karmické jasozření je tedy Kristovou odpovědí na ukřižování, k němuž došlo, protože lidé nevěděli co činí. Tak Kristus proměňuje negativní v pozitivní. Éterný příchod je takovouto odpovědí Kristovy bytosti na to, jak s ním bylo zacházeno, když putoval jako člověk mezi lidmi.....“

Rudolf Steiner jako badatel a jeho gnoseologie VI

Referát o šesté přednášce cyklu „Pozorování přírody, matematika a experiment a jejich výsledky z hlediska anthroposofie“, Stuttgart, 22. března 1921.

V předchozích přednáškách mluvil Rudolf Steiner o poznání imaginativním a inspirativním, zde pokročil ke sdělení o tom, jak těchto poznání dosáhnout. Imaginativního poznání lze dosíci tak, že napodobujeme na jistém stupni vzpomínkový proces. Ten zachycuje to, co ve vnějším prožívání přistoupilo k člověku. Ze vzpomínkového procesu je zapotřebí čistou vzpomínku jaksi vyloupnout. Vzpomínky nutí k jakési změně toho, co jsme prožili. Potřebujeme se vychovávat k tomu, abychom měli ve vzpomínce vše jasně tak, jak tomu opravdu bylo, aby to bylo věrnou reprodukcí toho, co jsme prožili. Budeme také musit rozlišit, co je vůči vzpomínce oprávněná k uměleckosti se povznášející činnost fantasmie, a co je falšování zážitků. Z toho rozlišení můžeme už poznat, že na tomto poli můžeme něco vytvořit, co nebude už pouhou vzpomínkou. Mnohé mystické zážitky jsou v podstatě zcela porušené vzpomínkové představy. Ze studia všelijakých mystických prožívání můžeme mnoho získat; duševní síla, která se projevuje ve vzpomínání, má být puze k vnitřní činnosti a k pravdivosti. Vzpomínkový proces tím, že se naučíme představy vytvořit, podržet ve vědomí a vnitřně je ovládnout, přetvoříme v něco jiného, co jsme dosud neznali. Pokračujeme-li dosti dlouho s takovými cvičeními s dostatečnou energií, pak prožijeme obrazy, které jsou rovny vzpomínkovým představám. V duši nám vystoupí imaginace, které jsou jasně kontrolovatelné, ale intenzivnější než představy vzpomínkové, i když zprvu mají jejich charakter. Získáme také zřetelné vědomí o tom, že v těchto imaginacích je obsažena silná vnitřní realita, že jde o obrazy nějaké skutečnosti.

Mají-li být vzpomínky čisté a věrné, nesmí k nim náš organismus přidat nic obsahového. Kdo to ví, ten může odlišit, když v jeho vědomí vystupují obrazy formálně podobné vzpomínkovým obrazům, ale jejichž obsah se vůbec nevztahuje k něčemu osobně prožitému.. v této situaci musíme zesílit vlastní duševní sílu. Zatímco u vzpomínek jde o to, aby byly naší organizací podrženy, aby mohly být znovu vyzářeny do vědomí, u imaginovaných představ tomu tak být nesmí: ty musíme být schopni zachytit jen vnitřními duševními silami. V tom odkázal Rudolf Steiner na své jiné spisy (Jak poznáme vyšší světy ad.), ale pak připomenul rozdíly mezi požadavky života, vycházejícími z anthroposofie, a co je základním požadavkem anthroposofického bádání.

Kdo stojí vůči vnějšímu světu, nechá k sobě přistoupit smyslové dojmy vnějšího světa (=fenomény), a pak používá svého rozumu k tomu, aby o nich hloubal; tak ovšem stěží najde sílu k imaginativnímu představování; to naopak imaginativní sílu potlačuje. Pokud nepoužíváme rozumu jen jako prostředku, abychom fenomény navzájem spojovali, nýbrž začínáme za nimi hledat, co chceme konstruovat, pak ničíme imaginativní schopnost.

Goethův fenomenalismus znamená používat rozum tak, jako ho my snad užíváme při čtení. Čteme tak, že prostřednictvím písmen a slov svým vědomím uchopíme celek.

Samotné

v například mi neříká nic zvláštního; musím tedy přijít na to, co za tím vězí. Mohl bych za tím hledat něco tajemného a spekulovat, ale raději se podívám na další písmena a utvořím z toho celek; čtu. Goethe nechal nějaký světelný jev a nefilosofoval o tom, jaké stavy kmitání mohou za tím vězet na druhé straně; používal rozumu jako prostředku, aby fenomény seskupil, aby se daly vzájemně ve svém spojení číst. Goethe tedy používal rozumu vůči fyzickému světu jako kosmického čtecího prostředku. Tím však také přišel k složitějším jevům, které hledal skrze pozorování nebo které si sestavil skrze experiment. V pozorování

pohlížel na jevy tak, že se vzájemně vyjasňují a vyjadřují sebe sama v nějakém celku. Jemu neměl být rozum něčím jiným, než nejprve tím, co tvoří uspořádání pokusů a za druhé tím, co sestavuje jednotlivé fenomény, aby se tak mohly samy vyslovit. „Tím, že si osvojíme takový způsob nazírání vůči fenoménům... a tímto chápáním vnějšího světa si získáme jakýsi pocit sounáležitosti, souvislosti dokonce s fenomény. Vžíváme se mnohem intenzivněji do fenoménů, než když používáme rozumu ihned k tomu, abychom vlastně skrze fenomény prorazili, a hledali všelicos za nimi, co je pak přeče v podstatě vymyšleno.“

Jde o to, abychom se vychovávali v této fenomenologii, abychom se vychovávali ve srůstání s fenomény vnějšího světa tak, že dostaneme pak určitý pocit, že jsme s nimi srostlí. Pak se nám ve vzpomínce objeví především plný obraz, zatímco vzpomínkové představy většiny lidí naší kultury jsou vázány na slovní představy. Čím více dospějeme k tomu, abychom měli vzpomínku obraznou, uvidíme, jak přitom roste náš zájem o vnější svět, intimní soužití s detaily vnějšího světa v našem obraze proniká do našeho vědomí, když tyto vstoupí do našeho vědomí jako něco objektivního, nemanipulovatelného; tím se přiblížíme k cestě k imaginaci.

Získáme tím sílu, kterou potřebujeme, abychom správným způsobem zadrželi ve vědomí to, co jsou imaginativní představy. A pak můžeme přistoupit k tomu, abychom znovu a znovu cvičili odstranění takových imaginací, takže se znovu ponoříme do prázdného vědomí. To cvičení v nás silně oživuje pocit vnitřní svobody, zpřítomňováním a opětným odstraňováním představ vyvoláme rytmus v meditování, koncentraci, v utváření a odstraňování představ. Tím vyvoláme silnou vnitřní pohyblivost duše, která je opakem duševního stavu u psychopatů.

Když se nám podaří zapomínání také vnitřně vykonávat s úmyslným usměrněním, pak pozorujeme, že imaginace naplňujeme tím, co nám ukazuje: teprve pro imaginace zrcadlo našeho organismu odpadá, stává se duchovní realitou. Došli jsme k propasti. Z druhé strany bytí nám září duchovní realita, která je včleněna do veškeré smyslové (fyzické) reality. Kdo chce o fenoménech jen spekulovat, proniknout skrze ně, ten bude oslaben v síle udržení imaginací a zacházení s nimi.

Když konečně dospějeme k tomu, abychom přešli k inspirativnímu poznání, dospějeme k poznání, že vzpomínka je v organismu jako v zrcadle; okolnost, že máš vzpomínky, ti zabraňuje, abys pohlížel do sebe sama. Když dospějeme k inspiraci, vystoupí vůči nám lidské nitro v tom, co je jeho duchovním aspektem. Dostaneme mimořádně krásné představy; čteme-li svatou Terezu či Mechtildu z Magdeburku, máme tu mimořádně krásné představy, vůči nimž můžeme snadno přejít do zbožné nálady. Ale pro toho, kdo k tomuto vnitřnímu nazírání nepřejde skrze abnormální stavy, jaké existují u takových mystiků, nýbrž vypěstěním své poznávací schopnosti, ten se naučí nejen to, co v příslušném okamžiku dostane, ale také to, co je skutečné nitro lidské organizace. Kdo toto prohlédne, naučí se poznávat, jak málo víme o lidských játrech, ledvinách a jiných orgánech, jestliže rozřežeme mrtvolu či při operacích živého člověka. Existuje možnost, abychom prohlédli lidskou organizaci nejenom z vnějšku, ale vnitřně. Vnitřní orgány, jako játra a ledviny, jsou utvářeny z kosmu, souvisí s kosmem.

Naše smysly jsou zálivy, do kterých vtéká vnější svět se svými událostmi; pak však tyto smysly pokračují do našeho nitra; nervová soustava sama představuje vnějškově realizované obrazy duševně-duchovního. I když začalo její formování již před narozením, tato činnost je vytvářením těchto orgánů plynoucím z imaginací.

Poznání anthroposofické, jak byla tehdy zaměřeno v mé dlouho připravované knize, lze dokončit teprve tehdy, když vnitřním nazíráním skrze duchovně-duševní činnost pracující v nervové soustavě dospějeme až k bodu, který je vlastně vertikální čárou; v tomto bodu pozorujeme, že celá duchovně-duševní činnost postupující z vnějšku do nitra, kterou uchopíme v imaginování a inspirování, se kříží. Pak obsáhneme činnost, se kterou jsme nejprve obsáhli oko, jiný orgán: v podstatě je to ledvina. Podobně poznáváme ostatní orgány.

Potíž je ovšem v tom, že člověk je zprvu stále odrážen zpět. Musíme zvětšit sílu představování, sílu vnitřní práce v duši na lásce k vnější přírodě. Jinak budeme vždycky odrazení zpět.

V takovém prohlédnutí do lidského organismu spočívá něco, co může vytvořit most k praktickým činnostem, které musí mít podklad v pozorování člověka a jeho vztahu ke světu. Skrze imaginaci poznáváme nejen smyslovou sféru a její pokračování do smyslové soustavy, ale také rostlinný svět. Skrze inspiraci poznáváme všechny síly působící ve světě zvířat, včetně toho, co má ve světě zvířat pouze svůj vnější fyzicko-smyslový obraz. Když tak poznáváme člověka v souvislosti s jeho okolím, otevřou se nám velmi mnohé vztahy mezi člověkem a jeho okolím, a také možnost najít přechod od zduchovnělé fyziologie ke skutečné terapii. Vytvořit terapii, jak ji potřebujeme, bude možné jen duchovně-vědeckou cestou, pochopením souvislosti lidských orgánů s kosmem dostaneme skutečnou medicínu založenou na vnitřním nazírání, nejen na vnějším experimentování.

Duchovní věda nechce přehlížet, co velkého, triumfálního, je dáno v ostatních vědách. Chce ale studovat stejně přesně jako v jiných vědách, vydat se na cestu k řešení toho, co lze najít také smyslově-empirickým zkoumáním, skrze duchovní zkoumání.

Vlna esoteriky a duchovní bádání

Okultismus nebo esoterika – objasnění pojmů
Referát o L1. Referuje *Stanislav Kubát*

Významy slov se s dobou posouvají a takové posuvy mohou mít i záporný vliv na chápání toho, co slova popisují. Tomuto osudu se nevyhnulo ani slovo esoterika. Dnes se pod tímto názvem mnohdy nabízí na knižním trhu to, co bylo dříve označováno jako okultismus. Přitom ovšem obsah takových knih, v nich popisované nauky a zážitky mají novou formu, nový styl. Jeden směr neváhá půjčovat si od druhého směru a váhá s udáním pramene, odkud to opsal. Okultismus byl odsunut do nebezpečného zpátečnictví, v němž se také manipuluje s podvědomím. Esoterika se jeví jako méně nebezpečná, ukazuje na vnitřní úsilí člověka, které se nemusí navenek nijak zvlášť projevit.

Okultismus je způsob bádání, který chce vniknout do oblasti jevů v člověku, přírodě a společnosti, které nejsou běžně vnímatelné. Určité formy okultismu chtějí výsledky bádání prakticky využívat. Chtějí vejít ve styk s nadmyslovými silami a bytostmi a „učinit z duchů své služebníky“. Už tato věta stačí, abychom viděli v Goetheovu Faustovi okultistu. Hned také vidíme, že Goethe si byl vědom duševního stavu lidí své doby. Goethe nechává Fausta v úvodu ztroskotat při pokusu o vniknutí do světa za smysly. Faust nemůže utlumit své moderní vědomí zaměřené na pozemskou skutečnost a k vyššímu druhu vědomí se ještě nevyvinul.

Esoterika má vztah k vnitřnímu postoji člověka. Vnitřní postoj nemá jako skrytý svět bytostí, sil a působení. U vnitřního postoje je skrytá spíše vnitřní metodika, to je způsob, jak k tajemstvím bytí přistupovat a jak s nimi zacházet. Vnitřní metodika se může týkat učení, která se nedají předat racionálně v obvyklém smyslu ani v diskusi. Dva příklady pro pochopení. Příklad z filosofie. Vedle písemně zachycené Platonovy filosofie existovala esoterická nauka, která není písemně zachycena. Příklad z techniky. Na poměrně malém výkresu jednoduché strojní součásti je zachyceno takové množství informací, že by ve slovní formě zabraly desítky stránek. Při čtení tohoto výkresu je třeba mít určité vědomosti a zkušenosti ze strojírenství.

Opravdový esoterický vnitřní život je usídlen v nevyslovitelném. Skrytost vnitřní metodiky vede esoteriku k hledání a nalézání formy líčení (vyjádření) vnitřní stránky nauky.

Mají-li esoterické formy svou vnitřní hodnotu, potom opět skrývají ještě to, co se má naplnit jako nevyslovitelné v nitru hledajícího. Esoterik je tedy člověk, který nechává zrát ve svém bytí a vědomí nevyslovitelné. Esoterický učitel umí navíc zacházet samostatně a tvůrčím způsobem s formami líčení vnitřní stránky nauky.

Dnešní doba si vyžaduje aspoň takto rozlišovat esoteriku a okultismus, protože pod nesprávným titulem esoterika se prodává směska starého a nového, převzatého a samostatně zažitého, vážného a nevážného, východního a západního. Nesprávné označování některých věcí z okultismu slovem esoterika plyne také ze snahy vyhnout se označení okultismus i pro témata, která se zabývají okultismem. Staré metody okultismu se mohou jevit současníkům jako neproduktivní. Doba si žádá pro svět skrytých jevů nové metody poznávání a nové způsoby praktického zacházení s ním – tedy si žádá nový okultismus. Dále je tu skupina lidí, kteří chtějí pěstovat esoterní život. Budeme-li okultismus a esoteriku správně rozlišovat, je naděje, že se je naučíme spojovat v něco, co bude přinášet nové chápání duchovního života. V tomto směru asi nepůsobí esoterika různých talismanů a rádoby tajemných znamení. Zde budou někteří mluvit o nižším okultismu a jiní o pověrečných praktikách.

Vpád okultního působení do soudobé civilizace

Začátek okultního působení v západní civilizaci se dá umístit do druhé poloviny 19. století. Theosofická společnost byla založena Blavatskou a Olcottem v roce 1875. Co tím vstoupilo do západního kulturního života, to působí dodnes v mnoha vrstvách, i skrytě. V okruhu tohoto hnutí se vyskytuje proměňující se působení, nejasné vlivy, věci opravdové i pochybné. Ze základů tohoto hnutí vznikaly postupně odštěpením další směry. Také anthroposofické hnutí bylo zpočátku deset let spojeno s theosofickým hnutím. Je možné diskutovat o tom, nakolik zůstal R. Steiner duchovně svázán s původním impulsem, který vyústil do založení Theosofické společnosti. Šlo o to, uskutečnit okultismus nového druhu a dovést ho do souladu s opravdovou esoterikou a s moderní kulturou vědy (Wissenschaftskultur, viz dále). O co se snažil R. Steiner už v Theosofické společnosti o to se snažila také Blavatská, i když s nedostatečnými prostředky. Integrace těchto tří hledisek jako civilizační impuls – to je jeden ze základů anthroposofie – vyvolává velký duchovní boj, který ani dnes neskončil. Protože jde o náročný duchovní úkol, kterému mnozí nedorostou ani karmou, ani vzděláním, ani vnitřním vývojem, ani chápáním, je zřejmé, že u obou hnutí a společností bylo a je v jejich okolí mnoho nejasného.

Integrace kultury vědy, okultismu a esoteriky jako úloha dob.

Koncem šedesátých let dvacátého století přišla vlna nové spirituality, která udělala z okultismu a příbuzných směrů věc veřejnou a populární, nebo aspoň tolerovanou. K nástupu této vlny přispělo i hnutí hippies. Po jeho proměně žijí dále některé vnější a vnitřní formy stylu ve vnějším postoji nové spirituality. I u ní se projevují problematické jevy a proto je důležité, aby se anthroposofie snažila o splnění svého úkolu – přinést civilizační impuls integrací kultury vědy (V1), okultismu a esoteriky.

Je snaha považovat okultní jevy za mlhavé nebo nejasné. Proto je nutné oddělit se od podvodů a halucinací vydávaných za výsledky styku s duchovním světem, ale potom to co zůstane, musí být přijímáno jako dané. Nejasnost se ukazuje tam, kde metoda bádání a životní zralost lidí, kteří se nejasně vyjadřují, nedorostly na úroveň zkoumaných jevů. „Kdo se dnes setká s okultními zážitky, jevy, školením, a takových lidí je dnes poměrně mnoho, nalézá se znovu v napětovém poli kultury vědy a esoteriky ve vlastním smyslu.“ (L1)

Jeden pól napětového pole - kultura vědy – je svázán s modernou. Kultura vědy má komplexní úlohu v naší civilizaci. Z vysvětlení ve (V1) je zřejmé, že staví na smyslové

zkušenosti a na rozumové činnosti a vyžaduje další vzdělávání (zušlechťování) těchto činitelů. Vzdělávání smyslové zkušenosti by mělo vést ke vnímání jevů, které se snaží oddávat se pozorování jevů bez přidávání dosavadního obsahu vlastního nitra. Zušlechťování rozumové činnosti by mělo vést k myšlení důslednému, pravdivému. Důslednost v myšlení může získat samostatnost a ta dává myšlenkové důslednosti podněty a vnitřní oporu. Dále si kultura vědy vyžaduje cvičení v bdělosti při zacházení s průběhy jednání, s metodami bádání, které ve vědě musí být účelové a racionální. Při duchovním bádání můžeme snadno zvolit takové jednání, takovou metodu bádání, při kterých nám v nepozornosti uniknou některé podstatné souvislosti, naše představy nemají potřebnou hloubku a šířku. Potom se průběh bádání vymkne kontrole, nesměruje k cíli, ztrácí se racionální ráz jednání. Z vnějšku je velká snaha nepřipustit používání kultury vědy v oblasti duchovní vědy, jakoby tam nepatřila. Jsou k tomu voleny dva postupy. Veřejný postup dogmaticky zakazuje zabývat se těmito jevy, podprahový postup vede lidi k obdivu výkonům vědy a techniky. (Poznámka referujícího. Jako bylo módou 19. a 20. století likvidovat duchovní obsah pohádek tím, že se „chytře“ vyložilo, jak se dal zinscenovat na fyzické úrovni ten nebo onen div z pohádky, tak se dnes tvrdí, že řeč o andělech a jiných duchovních bytostech v bibli je nejspíš zpráva o mimozemšťanech a ti mají na svědomí různé další události ve vývoji lidstva. Snaha vidět ve smyslově vnímatelných příčinách jevů ve společnosti a v přírodě působení živé a proměňující se ideje, to je dnes považováno za házení hrachu na stěnu.)

Ve vědě i v kultuře vědy je něco, co ukazuje, že se věda a s ní celá civilizace dostaly na práh k oblastem, kterými se dříve zabývaly spíše lidé pěstující okultní působení. Stačí si uvědomit úspěchy atomové fyziky a jejích aplikací a následky těchto úspěchů. Stačí si uvědomit pokroky biologie, genové technologie a klonování a srovnat s nimi naši nejistotu o následcích takových pokroků. Ukázka jednoho pokusu o formulaci kultury vědy v oblasti biologie je ve (V2) a nenechá nikoho na pochybách, jak budou smýšlet a jednat vědci a výzkumníci v tomto oboru a v jakém smýšlení budou vychovávat studující biologie.

Druhý pól napětového pole je esoterika. Esoterika sama se dostala do napětového pole mezi veřejností a skrytostí. Pro esoteriku je podstatná skrytost. Vždyť je to prostor vnitřního zrání člověka a jen takové chápání z ní dělá motiv v srdcích jednotlivců i společenství. Na druhé straně ji současná situace nutí, aby se ukázala na veřejnosti a to nesouhlasí s její vlastní povahou. Její kvality a ctnosti žijí totiž ve sféře chráněné imunity a neobratný pokus o jejich zveřejnění může rychle končit zesměšněním.

Protože se Rudolf Steiner vyjádřil, že nastala situace, kdy se musí princip iniciace opět stát principem civilizačním, dostala tím kultura vědy v oblasti duchovní vědy řadu úloh. Vzhledem k výše popsané situaci současné esoteriky je zřejmé, že úlohy je třeba řešit v rozsahu od otevřeného vystupování na veřejnosti k intimnímu pěstování toho, co je nevyslovitelné. Návod k řešení úkolů v takovém rozsahu byl dán při obnovení Anthroposofické společnosti na přelomu let 1923/24 a bylo tam žádáno, aby se návod stal základním rysem Anthroposofické společnosti: Je třeba spojit otevřené veřejné vystupování na poli soudobé kultury vědy s pěstováním porozumění okultním oblastem skutečnosti. „Uvnitř tohoto porozumění má Vysoká škola pro duchovní vědu vytvářet prostor pro esoteriku. Takový prostor má být udržován otevřený a esoteriku podporující tak, aby mohlo dojít k rozvoji esoterického rázu ve spojení kultury vědy a porozumění okultním oblastem skutečnosti.“ (L1) Anthroposofie tímto způsobem dostala vlohu a můžeme se ptát, jestli je rozvíjena a naplňována a jak by měli lidé a společenství lidí uskutečňovat její působení v nových sociálních směrech.

Hlediska a perspektivy duchovního bádání.

V předešlém odstavci zmíněná vloha se měla v anthroposofii projevit při „vlně esoteriky“, která dostala formu vpádu okultního působení do novodobé civilizace. Šlo o to, aby

anthroposofové přišli ještě s něčím jiným, než je osvětlení okultních tendencí doby na základě výsledků Steinerova bádání. Taková posouzení, která nebyla kryta vlastním zážitkem, vzala anthroposofii řadu příznivců. Je ovšem jisté, že heuristický (V3) a metodický přístup takových bádání má svou cenu pro rozšíření tvorby pojmů, které odpovídají novým směrům a jevům. Anthroposofové vykonávající duchovní bádání ve smyslu vzájemně se pronikající trojice vědy, okultismu a esoteriky by se měli snažit přiblížit se k řadě jevů z této oblasti, které se pokoušejí vniknout do západní civilizace. Může to být čínská kniha I-ťing (Kniha proměn), východoasijské pohybové a bojové sportovní praktiky, tantrické cesty indického a tibetského původu, praxe magie, kultovní ceremonie Západu, metody léčení, relaxace a meditace. Bylo by třeba poznat, co z těch směrů nám může přinést něco nového, co můžeme přijmout a vůči čemu se musíme ohraničit.

Jistě není možné nadiktovat a rozdělit úkoly v této oblasti, které by vedly k systematickému a úplnému poznání. Ani samy uvedené směry nic takového nedovolí dosáhnout, už z jejich povahy. Bude to vždy jen reálná osudová situace v životě anthroposoficky orientovaného člověka, jestli se s takovým směrem (na čas?) setká a bude se jím zabývat. (Poznámka referujícího. I kdyby k tomu došlo, kdyby někdo chtěl opravdu zůstat anthroposofem a přitom se chtěl opravdu do hloubky zabývat třeba jógou, narazí ve svém nitru na řadu překážek.) Také ovšem nikam dál nevedou ani postoj „musím to všechno držet mimo sebe“ (osud starších), ani směšování různých směrů, zvláště vlivu postmoderny (osud mladších) – k tomu viz předešlou poznámku.

Jak tyto rozpory řešit? Je třeba si osvojit smýšlení, které jevy zahrnuje a umísťuje. Mnoho může znamenat pro práci v anthroposofii, jestli si osvojíme nezaujatost a máme vnímání uvážlivé, mnohostranné a obsáhlé. Dále je nutná snaha získávat hlediska poznání duchovního světa, která se budou ptát, uspořádávat, zvažovat. Taková snaha po poznání by měla živě a citlivě zacházet s anthroposofickými pojmy o nadsmyslovém působení. Získané poznání je třeba následně prohloubit v meditaci. A na závěr musí každý hledat přístupy plynoucí z vlastní esoteriky. Vnímání esoterického rázu na jiných lidech, na cestě školení, na projevech umění, plyne jen z osobního vnitřního zrání a z cesty sebepoznání. „Přitom mohou vzniknout v praxi bytostná spříznění, ale také nepřeklenutelné rozdíly. Je vnímáno, co je podporující, co dává překážky, co je oprávněné a co ne.“ (L1)

Anthroposofie v osudovém kontaktu s jinými esoterickými proudy.

V osudovém kontaktu se světem novější spirituality se ocitá anthroposofie už proto, že je založena na otevřenosti vůči vnějšímu světu. Přitom nová spiritualita má proudy, které mohou být podporující, překážející, vážné nebo pochybné. Mnohému se může zdát, že theosofické hnutí pokračuje v rozmnožených a roztříštěných proudech, které zesílily a přichází zpět k anthroposofii. Anthroposofové zde mohou usměrňujícím způsobem pomáhat, jestli se přesvědčili o vlastních a samostatných předpokladech k tomu. Usměrnující způsob pomoci neplyne z dávání směrnic na základě vět z anthroposofie, které jsme sami ve svém nitru nezpracovali. Plyne jen z individuálně získaných „vlastních a samostatných předpokladů“. Sebeujišťování o předpokladech není nic trvalého, ani získaného v minulosti, potřebuje to stálou obnovu. „V anthroposofii by se měl ukázat pravdivým výkon poznání, který se stává plodným pro život. To, na čem je založena je založeno na budoucnosti. Budoucnost však spočívá jen v tom, co chtějí uskutečnit duchovně lidé a společenství lidí. Na takové cestě se přátelsky nebo duchovním zápase najde navzájem spřízněné a nespojitelné se od sebe oddělí.“

Vysvětlivky

V1 Kultura vědy. Začneme vysvětlování s kulturou:

kultura a) obecně způsob péče, úroveň znalostí (kultura jazyková, kultura těla, kultura obrazová, kultura politická, kultura právní); b) komplexní termín označující souhrn materiálních i duchovních hodnot vytvářených lidstvem v celé jeho historii, které nejsou výhradně biologické povahy a nejsou dědičně předávány z generace na generaci; materiální kultura je souhrn hmotných hodnot (technika, stavby, umělecké a řemeslné výtvořky aj.), duchovní kultura je souhrn výsledků v oblasti vědy, umění a společenského života vůbec (zvyky, tradice, sociální organizace). V současnosti je kultura chápána jako obecný rámec, ve kterém lidé v procesu učení získávají dobově a místně specifický soubor hodnot, názorů a jiných kulturních rysů, skrze který vnímají a interpretují veškerou realitu svého bytí. (L2)

Nyní lze navázat na objasněné a pokusit se o vysvětlení kultury vědy.

Kultura vědy je souhrn tradic a zvyků dané vědní disciplíny (oboru), vědecké praktiky, předávané poznatky a přesvědčení, morální normy a pravidla chování, znalost správného zacházení s vyjádřením v jazyce a symbolickými formami vědění a komunikace, které jsou vlastní pro daný vědní obor. Kultura vědy zahrnuje všechno, co si musí člověk jako student osvojit, aby se stal uznávaným členem dané vědní komunity (lékař, inženýr, přírodovědec, ...) (L3)

Ústřední části kultury vědy jsou následující

1. Předávané poznatky a přesvědčení, včetně
 - přijatých výroků
 - přijatých způsobů usuzování a argumentace
 - sdílených významů a vztahů
 2. Způsob vyjadřování s jeho pojmy a významy včetně znalosti správného zacházení s vyjadřovacími a symbolickými formami pro vědomosti a komunikaci, které jsou vlastní danému vědnímu oboru.
 3. Pracovní formy vědy s jejími technikami a nástroji (postupy a pojmy).
 4. Normy, hodnoty a přesvědčení, včetně
 - otázek považovaných za otázky relevantní (věci se týkající)
 - představ o stanovování cílů a nároků na platnost
 - úsudků o důležitosti a kráse vědeckých výsledků a teorií
 - standardů pro zdůvodňování a tvorbu pojmů
 5. Vzory chování, emocionální způsoby vyjadřování
 6. Sociální organizace, role a pravidla hry
 7. Mechanismy zasvěcení (! - zde do oboru) a ohraničení vůči těm, kdo k tomu nepatří. (L4)
- Všechny body by mělo ovlivňovat kritické myšlení (je třeba myslet jasně, přesně (pravdivě), určitě, myšlení musí být relevantní (věci se týkající), musí se vyznačovat šířkou, hloubkou a logikou (L6)).

Nakonec je třeba uvést aspoň něco z toho, co se týká anthroposofie. Už uvedených sedm bodů naznačuje, že by se mohly týkat v lecčem anthroposofie jako duchovní vědy. Po jejich zvážení je jasné, že výtky R. Steinera tehdejší vědě se v mnohém týkaly její kultury vědy (tehdy nevybudované a nepěstované, ono to asi ani dnes není daleko). R.Steinerovi šlo o to, aby byla anthroposofie jako duchovní věda vědeckou a zdá se, že ve zde uvedeném smyslu mu šlo o to, aby měla svou kulturu vědy. „Moderní duchovní věda usiluje o to, aby měla právě tolik vědeckého ducha, jako jakákoli jiná věda. Ale ona usiluje o to, aby neměla tuto vědu jako něco mrtvého, chce ji vnitřně prožívat tak, jako prožíváme životní sílu člověka“ (L5). I to se teprve rodí a je příčinou mnohých obtíží v komunikaci s okolím.

V2 V (L7) je uveřejněn následující text o příkladech kategorií mezi kulturou vědy, teorií poznání a vlastní logikou vědní disciplíny biologie

-Humor v biologii

-Relativismus, konstruktivismus a pocit pro postavení specializovaného bádání jako způsoby zacházení biologů s biologickými vědomostmi

- Kolektivní tvorba vědeckých poznatků v praxi
- Systémové myšlení, holismus, biologicko-vědecký "Cit pro organismus" v tvorbě teorie
- Kreativita a estetické citění jako relevantní kritéria biologické tvorby teorie
- Zážitek na vlastním těle – vystavit se působení předmětu jako metoda biologické vědy
- Biologický pohled: myslet očima jako zkřížení empirie a teorie
- Svoboda (volnost) v řeči (ve vyjádření): experimenty se slovem, obraz a materie jako metoda poznání v biologii
- Transcendentní duchové: přemístit se do objektu zkoumání jako metoda rozpuštění postoje subjekt/objekt v biologii
- Inspirace: meditativní přístup jako přípustný „induktivní skok“
- Chladnokrevný pragmatismus: měřit, co jde měřit, udělat měřitelným, co není měřitelné, pitvat, co jde pitvat, zobrazit, co jde zobrazit ...
- Náhoda, štěstí, libovůle: Hranice kontroly bádání bádajícím subjektem

V3 Heuristika je postup vyhledávání nových vědeckých poznatků, který nevychází z hypotéz, nýbrž spoléhá na to, že klíč k vysvětlení najde v pozorovaných jevech samých; začíná velmi hrubým odhadem, který se postupně zpřesňuje. Využívá znalostí na bázi pravidel vyplývajících z vyzkoušených variant a zvyšujících pravděpodobnost správného rozhodnutí vyhodnocením předchozích stavů. (L2)

Literatura

- L1 Darvas, J.: Esoterikwelle und Geistesforschung. Okkultismus oder Esoterik – eine Begriffserklärung. (Vlna esoteriky a duchovní bádání. Okkultismus nebo esoterika – objasnění pojmů) In: Das Goetheanum Nr. 34/35 18.8.2002 s 613, 615 – 616
- L2 Velký slovník naučný. Diderot, Praha 1999
- L3 Arnold, M.: Wissenschaftskulturen im Vergleich. Zwischenergebnisse des Projekts Science as Culture (Srovnání kultur věd. Mezivýsledky projektu Věda jako kultura.), Vyd. Institut für Interdisziplinäre Forschung und Fortbildung Wien, s.1-10, 2001
- L4 Ulrich, F.: Einige Gründe für eine Wiederbelebung der Wissenschaftstheorie. (Několik důvodů pro znovuoživení teorie vědy) In: www.uni-koblenz.de
- L5 Steiner, R.: Gegensätze in der Menschheitsentwicklung. West und Ost – Materialismus und Mystik – Wissen und Glauben. (Protiklady ve vývoji lidstva. Západ a Východ – Materialismus a mystika – Vědění a víra.) GA 197, 224 s., R.Steiner Verlag, 1996
- L6 Koukolík, F.: Sedm strmých hor. In Magazin MF Dnes, č. 10, 6. března 1997
- L7 Kastenhofer, K.: Das Konzept der Wissenschaftskultur in Hinblick auf seine Bedeutung für Wissenschaftsreflexion am Beispiel der Biologie. (Koncept kultury vědy s ohledem na její význam pro reflexi vědy na příkladě biologie). In <http://sammelpunkt.philo.at:8080/archive/00000322/01/Kastenhofer.doc>. (2002)

Opravdová praxe

Janovo evangelium začíná slovy *En arché*, na počátku veškeré činnosti. I ta činnost, kterou vykonává člověk, se vztahuje k tomuto prapočátku. K prapočátku, který všechno ovládá, můžeme pohlédnout nazpět a na něj si také vzpomenout. Tento vše ovládající prapočátek (Heidegger vykládá *arché* jako Vševládnoucí Odkud, od něhož se vše odvíjí) si lze zpřítomnit; jinak by Janův prolog nemohl vzniknout.

Něco postřehnout, zpozorovat, znamená v příslušném okamžiku identifikaci s tím, co bylo zpozorováno. Běžné Já všedního dne není toho pohledu schopno; je to pohledem pravého Já či samé vyšší bytosti člověka, která spočívá a zůstává ve věčné přítomnosti duchovního světa, neinkarnuje se, ale zůstává s člověkem na jeho pozemské pouti duchovně spojená –

jako bytost jeho schopností, jeho hvězda (tak Rudolf Steiner, přednášky z 16.5.1921, GA 226 a 27.12. 1918, GA 187; 9.12. 1915, GA 165). Pečovat o toto spojení s vyšším Já, činit ho stále vědomějším, je aktuálním úkolem člověka, neboť jen to mu poskytne schopnosti, aby vyřešil své početné a různorodé pozemské problémy. Čím více člověk hledí vzhůru, tím jistěji putuje po zemi.

Tento motiv je zobrazen na nejstarších ikonách svatého Jiří s drakem. Svatý Jiří nehledí ani na draka, ani na svou zbraň, kterou s jistotou zasahuje nestvůru. Buďto se dívá do dálky dopředu, do tváře Boží, anebo hledí na pozorovatele ikony, jakoby chtěl říci: Když si takto vezmeš sílu nebes, můžeš vytrvat ve svém úsilí protivit se zlu; s pokynem svého pravého Já, které nikdy nehledí na pozemské, nikdy nehledí na zlé. Když se k němu obracíš, stáváš se již tímto aktem vítězem. Posiluj své duchovní úsilí, odtud dostaneš sílu, abys přeměnil Zemi

na Nový Jerusalem, na nové krystalicky průhledné, zářící město. Vezmi si od nebe sílu skrze práci na něm – skrze pravé Já, stejně veliké jako svět (přednáška z 20. dubna 1915, GA 157) – aby ses stal opravdovým člověkem.

Ono opravdu praktické je vykládáno také v Novém zákoně (Matouš 6,31; Lukáš 12, 29): „Proto si nedělejte starosti a neptejte se: Co budeme jísti? Co budeme pít? Čím se budeme odívat?..... Ale hleďte především království Božího a jeho spravedlnosti, a vše ostatní bude vám přidáno.“

Podle G. Kühlewindy (Goetheanum 5. 1. 2003) referuje J. Bouzek

Zpráva o členském shromáždění Všeobecné anthroposofické společnosti v Dornachu, 28.-29.prosince 2002

Už v minulém čísle jsme referovali o krizi, při které menší část členů anthroposofické společnosti ve Švýcarsku a v Německu se snažila zpochybnit legitimitu jejího současného vedení, zejména kritikou stávajících statutů, které považovali tito kritici za nedostatečné jak z právního hlediska, tak z hlediska systému následnictví po Rudolfu Steinerovi, které bylo zajišťováno kooptací do předsednictva a následným schválením valným shromážděním. Návrh nových statutů byl otištěn v plném znění v časopise Anthroposopie Weltweit, který je u nás v dostatečném počtu exemplářů k dispozici pro všechny zájemce mezi našimi členy. V ostatních zemích mimo Německo a Švýcarsko se otázka statutů nepovažovala za podstatnou, ale oněmi malými skupinami byla považována za páku k tomu, aby mohli sesadit současné předsednictvo společnosti a nahradit je jiným, podle svého přání.

Tato skupina (ve Švýcarsku především tzv. pobočka „Erlebe Weihnachtstagung“, která byla již Švýcarskou zemskou společností vyloučena, a jejich souputníci, především z Bavorska a okolí Salcburku) připravila i pro toto shromáždění jednak tzv. alternativní návrhy, směřující vesměs k zpochybnění legitimity současného vedení, jednak chaotizaci zasedání výkřiky z různých míst, rušícími projevy jiných řečníků a zejména předsednictva. Zprvu hrozící kritickou situaci uklidnil především ranními přednáškami o Meditaci základního kamene a jejím dnešním posláním Sergej Prokofjev, a poté zdárný průběh zasedání přes provokace udržel obratně zejména shromáždění předsedající Paul Makay.

Shromáždění se zúčastnilo na 1600 členů, z nich jen okolo stovky nakonec podpořilo zpochybňující návrhy těchto jmenovaných skupin; nové statuty (s drobnými nepodstatnými změnami) byly tak schváleny naprostou většinou přítomných. I když pokusy o zpochybnění vedení a vůbec legitimity Všeobecné anthroposofické společnosti budou zřejmě pokračovat, přece jen bylo dosaženo významného pokroku na cestě k překonání současné krize. Musíme si nicméně i my uvědomit její vážnost. Anthroposofie a Anthroposofická společnost mají mnoho nepřátel, kteří se snaží ji zesměšnit, obviňovat ze sektářství, z šíření nepravd, z nevědeckosti atd. Síly za nimi, odporující správnému duchovnímu vývoji lidstva a světa, se snaží skrze své lidské agenty proniknout i mezi nás, aby kladly působení anthroposofie co možná nejvíce překážek. Jen bdělost vůči nepřítelům anthroposofie a spojení s duchovním světem nám mohou pomoci odvracet ona nebezpečí, která okolo nás jsou a snaží se proti našemu poslání působit, kde to jen jde.

Drobné změny dosavadních statutů Všeobecné anthroposofické společnosti se týkají článků 4, 8 a 10. První (článek 4, odstavec 1) praví, že přijetí za člena společnosti se realizuje okamžikem podepsání členské legitimace jedním ze členů představenstva. Druhý (článek 8, odstavec 1) se týká vedení generálního shromáždění společnosti; vede ho člen představenstva, či představenstvem určený předseda. V článku 10 se uvádí, že představenstvo zastupuje společnost ve vztahu k veřejnosti. Představenstvo zavazuje společnost podpisy dvou členů představenstva. Představenstvo může jmenovat prokuristu (tj. osobu pověřenou zařizováním či zastupováním v příslušné vymezené oblasti). Všechny změny se týkají řešení situace, kdy po smrti Manfreda Schmidta-Brabanta nebyl dosud nový předseda ustanoven, a funkce předsedy vykonává předsednictvo jako celek.

J.B.

Anthroposofické bankovníctví

Banky, ovládající toky peněz, patří v dnešním světě k nejmocnějším mocenským orgánům, ale ti, kdo si do nich své peníze uložili, o jejich užití nemohou rozhodovat. Mnoho lidí však už dnes zajímá, k jakému účelu jsou využívány peníze, které si do banky uložili. Bankovníctví,

vycházející z anthroposofického přístupu, existuje v několika evropských zemích (zejm banka Troodos) a také ve Spojených státech, kde neznámější institucí je RSF – Rudolf Steiner Foundation. Podporuje waldorfské školy, biodynamické zemědělství, zčásti půjčuje peníze na mírný úrok, zčásti poskytuje či prostředkuje dary k aktivitám, souvisejícím s okruhem aktivity vycházejících především z anthroposofie. Peníze mají v dnešním světě značnou moc, a jejich rozumné užití je jednou z cest k překonání současné krize světa. Anthroposoficky orientované bankovníctví je jistě cestou vhodnou k následování i u nás. J. B.

Manipulace medií a zvýšená potřeba jasného vědomí

V současném světě platí pro mnohé z nás jako vnímaná realita to, co bylo v televizi či snad ještě v rozhlase a v novinách. Ovšem ve skutečnosti jde při současné koncentraci medií většinou o informace filtrované a vědomě zkreslované k určitému účelu, k manipulaci. Jako reklama mísí i propaganda medií pravdu se lží, aby byla i úhledně zabalená nepravda stravitelná. Duše vědomá není v dnešním lidstvu ještě dostatečně rozšířena, ve volbách rozhodují nakonec většinou takoví, kdo nežijí v plné svobodě, ale v omezenosti předsudků svých či své sociální či jiné skupiny. Svěprávný občan je dosud jen vzácným zvířetem. Globalizace hospodářská prudce zvýšila moc vůdců hospodářské sféry nad sférami ostatními, státy se stávají služebníky těch nejmocnějších, nad nimiž opět vládnou tací, co přesahují lidskou úroveň, bytostí „nikoli z masa a krve“, jejichž cílem je vytvořit z lidstva masu nemyslicích a ovladatelných, mloků ve smyslu Karla Čapka. Tomu nahrává i neschopnost dorozumění bez předsudků a vlastního jasného vědomí situace, jako při neschopnosti parlamentu zvolit našeho presidenta, či v případě přípravy války proti Iráku. Svoboda poznání vyžaduje pozvednout se nad úroveň předsudků a nekontrolovaných pocitů, rozum i cit se musí stát orgány jasného vědomého poznávání skutečnosti, a to koneckonců i té, existující nad a pod sférou běžného denního vědomí; o to poslední a předposlední usilovat je dnes našim předním úkolem. Ke všem je potřena vytrvalost. Tak se např. podařilo po čtyřech letech pokusů o zákaz obhájit existenci waldorfských škol ve frankofonní části Belgie, a dokonce pro ně získat státní příspěvek.

(J. Bouzek)

Obsah

Rudolf Steiner, Před jídlem

Jan Bouzek, Do Nového Roku 2003

Petr Stránský, Vánoční vzpomínka

Rudolf Steiner jako badatel a jeho gnoseologie VI. Referát o šesté přednášce cyklu „Pozorování přírody, matematika a experiment a jejich výsledky z hlediska anthroposofie“, Stuttgart, 22. března 1921, referuje Jan Bouzek

Vlna esoteriky a duchovní bádání. Okultismus nebo esoterika – objasnění pojmů

Podle J. Darvase (Goetheanum z 18.8.2002) referuje *Stanislav Kubát*

Opravdová praxe, podle G. Kühlewinda referuje Jan Bouzek

Zpráva o členském shromáždění Všeobecné anthroposofické společnosti v Dornachu, 28.-29.prosince 2002 (J. Bouzek)

Anthroposofické bankovníctví (J.B)

Manipulace medií a zvýšená potřeba jasného vědomí (J. Bouzek)

Inhalt

Rudolf Steiner, Vor dem Essen

Jan Bouzek, Zum Neujahr 2003

Petr Stránský, Weihnachtserinnerung

Rudolf Steiner als Forscher und seine Gnoseologie VI (Vortrag 22. März 1921 in Stuttgart),
referiert Jan Bouzek

Die Welle der Esoterik und die Geistesforschung. Okkultismus oder Esoterik – Erklärung der
Begriffe, na J. Darvas (Goetheanum 18.8.2002) referiert Stanislav Kubát

Die wirkliche Praxis, nach G. Kühlewind referiert Jan Bouzek

Bericht über die Weihnachtstagung der Allgemeinen Anthroposophischen Gesellschaft,
Dornach 28./29. Dezember 2002 (J. Bouzek)

Anthroposophisches Bankwesen (J.B.)

Manipulation durch die Medien und Bedürfnis eines klaren Bewusstseins (J. Bouzek)